SÖZEL YETENEK

ÇÖZÜMLER

1. Çözüm: (Mecazlı sözün cümledeki anlamı: affetmemek · TAB2 Okuma: mecazlı kullanımın bağlamdaki anlamını yorumlama · orta) Cümlenin ikinci bölümü sözü açıklamaktadır: Dış havaya yeterince alıştırılmadan tarlaya şaşırtılan fide başlangıçta diri görünse de haftalar sonra sararır. "Acele edeni affetmemek", aceleyle yapılan işin kusurunun sonradan da olsa ortaya çıkacağını anlatır.

Cevap: E

2. Çözüm: (Deyimin cümlenin anlamıyla çelişecek biçimde kullanılması · TAB2 Okuma: deyimin anlamı ile cümlenin iletisini karşılaştırma · orta) "Baştan savmak", bir işi özen göstermeden, üstünkörü yapmak demektir; yanlışları ayıkladığı için aranan bir düzeltmenin çalışma biçimini anlatmaya uygun değildir. Öteki cümlelerde deyimler (gözden geçirip düzeltmek, işe girişmek, çok sevinmek, tedirgin olmak) cümlenin anlamıyla örtüşmektedir.

Cevap: A

3. Çözüm: (Kanıtlanabilirlik açısından farklı cümle · KB3.3 Eleştirel düşünme: doğrulanabilir bilgi ile kişisel değerlendirmeyi ayırma · kolay) Taş işçiliğinin "eşsiz bir huzur duygusu" verdiği yargısı kişiden kişiye değişir, kanıtlanamaz. Öteki cümleler yapıya bakılarak ya da ölçülerek doğrulanabilecek bilgiler içerir.

Cevap: D

4. Çözüm: (Cümlede neden–sonuç ilişkisi · TAB2 Okuma: cümleler arası anlam ilişkisini ayırt etme · kolay) Teknelerin iç limana çekilmesi, dalgakıranın hasar görmesinin sonucudur. Öteki cümlelerde amaç, koşul ve karşılaştırma ilişkileri vardır.

Cevap: D

5. Çözüm: (Cümlenin konusu: üsluba ilişkin değerlendirme · TAB2 Okuma: cümlenin neyi değerlendirdiğini belirleme · orta) Üslup, yazarın dili kullanma biçimidir. Cümle yapısından ve sözcük seçiminden (kısa, devrik cümleler; yerel deyişler) söz eden cümle üslupla ilgilidir; ötekiler içerik, kaynak ya da kitabın düzeniyle ilgilidir.

Cevap: A

6. Çözüm: (Düşünceyi geliştirme yolları: karşılaştırma ve benzetme · TAB2 Okuma: metnin anlatım özelliklerini çözümleme · orta) Sıradan büyüteç ile basamaklı mercek ışığı yakalama ve ağırlık bakımından karşılaştırılmış, mercek bir koro şefine benzetilmiştir. Parçada bir kişinin sözü aktarılmamış, sayısal veri de verilmemiştir.

Cevap: A

7. Çözüm: (Numaralanmış cümlelerin paragraftaki işlevi · TAB2 Okuma: cümlelerin metindeki görevini çözümleme · orta) III. cümle "üstelik" sözüyle başlar ve katlanınca yarı boyu verme özelliğine yeni bir özellik (kenar oranının değişmemesi) ekler; bir neden açıklamaz. I. cümle açıklanacak yargıyı ortaya koyar, II. cümle A3–A4–A5 örneklerini verir, IV. cümle sağlanan kolaylığı, V. cümle oranı farklı kâğıtlardaki durumu anlatır.

Cevap: C

8. Çözüm: (Anlatım özellikleri: öyküleyici ve betimleyici anlatım · TAB2 Okuma: metnin anlatım özelliklerini çözümleme · orta) Gözlemcinin sabah yaptıkları sırasıyla ve üçüncü kişi ağzından anlatılmış; kar, buz sarkıtları, donmuş rüzgârgülü betimlenmiş; dağ bir kitaba benzetilmiştir. İki varlık ya da durumun benzerlik ve farklılıklarıyla yan yana getirildiği bir karşılaştırma ise yoktur.

Cevap: E

9. Çözüm: (Yardımcı düşünce: sepet örücülüğünde değinilmeyen yön · TAB2 Okuma: metindeki ayrıntıları belirleme · kolay) Parçada dalların toplanma dönemi, kurutma ve suya yatırma işlemleri, tabandan ağza doğru örme sırası ve örgü sıklığının sepetin taşıyacağı ürüne göre ayarlandığı anlatılmış; ustalığın nasıl edinildiğinden söz edilmemiştir.

Cevap: C

10. Çözüm: (Yardımcı düşünce: sarnıçlarda değinilmeyen yön · TAB2 Okuma: metindeki ayrıntıları belirleme · kolay) Parçada su geçirmez sıva, suyun karanlıkta tutulması ve çökeltme havuzu, kuşatma dönemlerindeki önem ve bugünkü sergi–konser kullanımı anlatılmış; sarnıçları kimlerin yaptığından söz edilmemiştir.

Cevap: D

11. Çözüm: (Çıkarım: resimli kitapta resim–metin ilişkisi · KB2.10 Çıkarım: metinden ulaşılamayan yargıyı belirleme · orta) Parçada resimle metnin çeliştiği kitaplarda durumu ilk fark edenin çocuk olduğu ve öykünün iki okuma birleşince tamamlandığı söylenmiştir; bu tür kitapların çocuğun kafasını karıştırdığına ilişkin bir yargı yoktur.

Cevap: E

12. Çözüm: (Çıkarım: çocuk oyunlarında kural pazarlığı · KB2.10 Çıkarım: metinden çıkarılabilecek yargıyı belirleme · orta) Parçaya göre çocuklar kural tartışırken öneri getirmeyi, karşı çıkmayı ve herkesin kabul edeceği orta yolu bulmayı denemektedir; hazır kurallı etkinliklerde bu pazarlığa yer kalmaz. Buradan, kuralları çocukların koyduğu oyunların uzlaşmayı deneme fırsatı sunduğu çıkarılır.

Cevap: B

13. Çözüm: (Sözel mantık: raf düzeninde her durumda geçerli sonuç · KB3.2 Problem çözme: tüm olası yerleşimlerde ortak olanı bulma · zor) Gezi 1 ve 6'da olamayacağı ve anıyla arasında tam iki raf bulunacağı için ya gezi 3'te, anı 6'da ya da gezi 4'te, anı 1'dedir. Kalan dört raftan bitişik ikisine şiir ile deneme, öteki ikisine öykü ile roman yerleşir; öykü 1'de olamadığından her olası yerleşimde öykü ile roman art arda raflara düşer ve öykü romanın hemen altında kalır. Öteki seçenekler bazı yerleşimlerde gerçekleşmez.

Cevap: C

14. Çözüm: (Sözel mantık: raf düzeninde koşullu kesin sonuç · KB3.2 Problem çözme: ek koşulla yerleşimi daraltma · orta) Anı 6. raftaysa gezi 3. raftadır. Şiir ile deneme bitişik olacağından ya 1–2 ya da 4–5'e yerleşir; 4–5'e yerleşirlerse öykü ile roman 1–2'de kalır ve öykü 1. rafa düşer, bu olamaz. Öyleyse şiir ile deneme 1–2'de (sırası belirsiz), öykü 4'te, roman 5'tedir.

Cevap: D

15. Çözüm: (Sözel mantık: raf düzeninde olanaksız durum · KB3.3 Eleştirel düşünme: ek koşul altında çelişen durumu saptama · zor) Bu koşulla üç yerleşim kurulabilir (alttan üste): şiir–deneme–gezi–öykü–roman–anı;
anı–şiir–deneme–gezi–öykü–roman;
anı–öykü–roman–gezi–şiir–deneme. Şiir bunlarda 1., 2. ya da 5. raftadır; 3. rafta olamaz. Öteki durumların her biri bu yerleşimlerden en az birinde görülür.

Cevap: D

SAYISAL YETENEK

ÇÖZÜMLER

16. Çözüm: (Ardışık tek sayılar: toplamdan en büyük terimi bulma · MAB2 Matematiksel problem çözme (ardışık sayıları ortanca terimle modelleme) · kolay) Ardışık beş tek sayının toplamı ortadaki sayının 5 katıdır: 235 ÷ 5 = 47. Sayılar 43, 45, 47, 49 ve 51'dir; en büyük kapı numarası 51'dir.

Cevap: E

17. Çözüm: (Birinci dereceden denklem: iki tarifenin eşitlendiği ücret · MAB2 Matematiksel problem çözme (denklem kurma ve çözme) · orta) Yol x km olsun: 30 + 18x = 54 + 15x eşitliğinden 3x = 24, x = 8 bulunur. Ücret 30 + 18 · 8 = 174 TL'dir.

Cevap: B

18. Çözüm: (Aralık problemi: aralık değişince yeri korunan direk sayısı · MAB2 Matematiksel problem çözme (aralıkları ortak kat ile ilişkilendirme) · zor) Eski direkler yolun başından 8'in katı, yeni direkler 6'nın katı kadar uzaktadır. İki düzenin ortak noktaları EKOK(8, 6) = 24 metrenin katlarıdır: 0, 24, 48,…, 240. Bu noktaların sayısı 240 ÷ 24 + 1 = 11'dir.

Cevap: C

19. Çözüm: (Şekil, tablo ve grafik okuma: yol krokisinde en kısa güzergâh · MAB4 Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme (krokideki uzaklıklarla olası güzergâhları karşılaştırma) · kolay) A'dan K kavşağına doğrudan 6 km'de ulaşılır; K'den C'ye doğrudan gitmek 9 km, F üzerinden gitmek 4 + 4 = 8 km tutar. Böylece A–K–F–C güzergâhı 6 + 4 + 4 = 14 km olur. Doğrudan A–K–C yolu 15 km, kenarlardan giden A–E–B–C yolu 16 km, A–D–F–C yolu 17 km olduğundan en kısa yol 14 km'dir.

Cevap: C

20. Çözüm: (Tablo yorumlama: yüzde verilerinden bir gruptaki erkek sayısı · MAB4 Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme (iki yüzdeyi art arda uygulama) · kolay) Almanca sınıfında 400 · 0,25 = 100 kursiyer vardır. Bunların %60'ı kadın, %40'ı erkektir; erkek kursiyer sayısı 100 · 0,40 = 40'tır.

Cevap: A

21. Çözüm: (Tablo yorumlama: farklı büyüklükteki gruplardan genel kadın oranı · MAB4 Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme (ağırlıklı oran hesaplama) · zor) Kadın kursiyer sayıları İngilizcede 160 · 0,55 = 88, Almancada 100 · 0,60 = 60, Fransızcada 60 · 0,70 = 42, İspanyolcada 48 · 0,50 = 24, Arapçada 32 · 0,25 = 8'dir. Toplam 222 kadın vardır ve 222:400 = %55,5'tir; oranların düz ortalaması olan %52 sınıf mevcutlarını hesaba katmadığı için yanlıştır.

Cevap: C

22. Çözüm: (Çizgi grafiği: değişimin en büyük olduğu zaman aralığı · MAB4 Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme (ardışık veriler arasındaki değişimi karşılaştırma) · kolay) Aralıklardaki değişimler sırasıyla 6, 8, 3, 9 ve 5 °C'dir. En büyük değişim, sıcaklığın 29 °C'den 20 °C'ye düştüğü 15.00–18.00 aralığındadır; değişimin azalış yönünde olması büyüklüğünü etkilemez.

Cevap: D

23. Çözüm: (Çizgi grafiği: ara değer bularak belirli bir sıcaklığın üzerinde kalınan süre · MAB4 Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme (doğrusal ara değer kestirimi yapma) · zor) Saat 09.00–12.00 arasında sıcaklık 180 dakikada 8 °C artar; 18'den 24'e çıkması için 6 °C gerekir ve bu $180 \cdot \frac{6}{8} = 135$ dakika sürer, sıcaklık 11.15'te 24 °C olur. Saat 15.00–18.00 arasında 180 dakikada 9 °C düşer; 29'dan 24'e inmesi $180 \cdot \frac{5}{9} = 100$ dakika sürer, sıcaklık 16.40'ta yeniden 24 °C olur. Saat 11.15 ile 16.40 arası 5 saat 25 dakikadır.

Cevap: B

24. Çözüm: (Mantıksal muhakeme: ikili tartımlardan en ağır koliyi bulma · MAB1 Matematiksel muhakeme (verilen ilişkileri zincirleme kullanarak sonuca varma) · orta) K + L = 17 ve K − L = 3 olduğundan K = 10, L = 7'dir. L + M = 21 eşitliğinden M = 14, M + N = 26 eşitliğinden N = 12 bulunur. En ağır koli 14 kilogramlık M kolisidir.

Cevap: E

25. Çözüm: (Rakam bulmacası: harflerle verilen toplama işlemi · MAB1 Matematiksel muhakeme (basamak değerleriyle sınır belirleyip eleme) · zor) Toplam en çok 98 + 89 + 9 = 196 olabileceğinden yüzler basamağı 1'dir; birler basamağı da 1 olur. İşlem çözümlenirse 11 · A + 12 · B = 101 + 10 · A, yani A + 12 · B = 101 elde edilir; bunu rakamlarla yalnız B = 8, A = 5 sağlar (58 + 85 + 8 = 151). Toplam 5 + 8 + 1 = 14'tür.

Cevap: D

26. Çözüm: (Mantıksal muhakeme: iki kez basılan düğmelerle yanan lamba sayısı · MAB1 Matematiksel muhakeme (durum değiştiren işlemlerde çift sayılanları ayıklama) · orta) 3'ün katı olan 20, 5'in katı olan 12 lamba vardır. 15'in katı olan 4 lambanın düğmesine iki kez basıldığından bunlar yeniden söner. Yanan lambalar (20 − 4) + (12 − 4) = 24 tanedir.

Cevap: A

27. Çözüm: (İşlem tanımı: tanımlanan işlemi iç içe uygulayıp bilinmeyeni bulma · MAB1 Matematiksel muhakeme (yeni tanımlanan kuralı uygulama) · orta) İşlemin tanımından 5 Δ 3 = 25 − 6 = 19'dur. Buradan 19 Δ x = 361 − 2x = 341 eşitliğinden 2x = 20, x = 10 bulunur.

Cevap: C

28. Çözüm: (Mantıksal muhakeme ve sayısal mantık: lig puan durumundan maç sonuçlarını belirleme · MAB1 Matematiksel muhakeme (puanları galibiyet ve beraberlik bileşimlerine ayırıp maçlarla eşleme) · zor) Oynanan 5 maçta toplam 4 + 5 + 1 + 3 = 13 puan dağıtıldığından 15 − 13 = 2 maç berabere bitmiştir. İki maç oynayan M'nin 1 puanı 1 beraberlik ve 1 yenilgiden, N'nin 3 puanı 1 galibiyet ve 1 yenilgiden gelir; üç maç oynayan L'nin 5 puanı ise 1 galibiyet ve 2 beraberliktir. N hiç berabere kalmadığından L'nin beraberlikleri K ve M ile, galibiyeti N'ye karşıdır; M de K'ye yenilmiştir ve K'nin 4 puanı (1 + 3) N'ye yenildiğini, yani N'nin K'yi yendiğini gösterir.

Cevap: C

29. Çözüm: (Sayısal akıl yürütme ve mantıksal desenler: satır ve sütunlarda ortak kurallı tablo · MAB1 Matematiksel muhakeme (kuralı tamamlanmış satır ve sütunlardan çıkarıp ters yönde uygulama) · orta) Tam satır ve sütunlarda üçüncü sayı, ilk iki sayının çarpımı ile toplamının toplamıdır: 1 · 3 + 1 + 3 = 7, 1 · 2 + 1 + 2 = 5, 5 · 23 + 5 + 23 = 143, 7 · 17 + 7 + 17 = 143. İkinci satırda 2 · x + 2 + x = 17 olduğundan 3x = 15 ve x = 5 bulunur. İkinci sütun da 3 · 5 + 3 + 5 = 23 ile bunu doğrular; diğer sayılar bu iki eşitliği sağlamaz.

Cevap: A

30. Çözüm: (Şifreleme ve kural temelli problem çözme: sembollerle kodlanmış rakamlarla işlem · MAB1 Matematiksel muhakeme (sembol eşitliklerinden rakamları belirleyip sonucu yeniden kodlama) · orta) ▲= 2 · ●bir rakam olduğundan ●en çok 4'tür; ▲· ▲iki basamaklı olup birler basamağı ●olmalıdır. ●= 2 için 16,

●= 3 için 36 bu koşulu sağlamaz, ●= 1 için 4 tek basamaklıdır; ●= 4 için ▲= 8 ve 64 olduğundan ■= 6, ◆= 8 − 6 = 2 bulunur. ■◆●= 62 · 4 = 248 olur ve bu sayı ◆●▲ ile gösterilir; diğer şıklar 284, 428, 628 ve 824 sayılarıdır.

Cevap: C

ÇÖZÜMLER

31. Çözüm: (Tuğrul Bey'in Bağdat Seferi ve halifeliğin konumu · SBAB4 değişim ve süreklilik; yorumlama · orta) Halifenin dinî lider olarak kalması, siyasi yetkilerin ise sultana geçmesi dinî ve siyasi otoritenin ayrıldığını gösterir. Halifelik sürmüş, Büveyhoğullarının egemenliğine ise son verilmiştir.

Cevap: C

32. Çözüm: (Nizamiye Medreselerinin kuruluş amaçları ve işleyişi · SBAB2 kanıta dayalı sorgulama; çıkarım · orta) Metinde medreselerde hangi dille öğretim yapıldığına ilişkin bir bilgi yoktur. Mezunların devlet görevlerine atanması, giderlerin vakıflarca karşılanması ve Fatımi propagandasına karşı kurulması diğer yargıları destekler.

Cevap: A

33. Çözüm: (Cem Sultan Olayı · SBAB17 tarihsel sorun analizi; değerlendirme · orta) İki kardeş arasındaki taht mücadelesi, Cem'in Rodos Şövalyeleri, Fransa ve Papa'nın eline geçmesiyle Avrupalı güçlerin Osmanlı'ya karşı kullandığı bir konuya dönüşmüştür. Ülkenin paylaşıldığına, ortak bir sefere ya da Memlüklerle ittifaka ilişkin bilgi yoktur.

Cevap: D

34. Çözüm: (Kapıkulu askerleri ile tımarlı sipahilerin karşılaştırılması · SBAB11 tablo okuma; karşılaştırma · orta) Tabloda iki sınıfın asker sayısına ilişkin bir veri yoktur; bu nedenle sayıca karşılaştırma yapılamaz. Ulufenin hazineden ödenmesi, tımarlıların bulundukları bölgede güvenliği sağlaması ve kapıkulunun padişaha bağlı olması diğer yargıları destekler.

Cevap: B

35. Çözüm: (Osmanlı'da gelirinin ayrıldığı yere göre toprak türleri · SBAB2 kanıta dayalı sorgulama; kavram-örnek eşleştirme · orta) Geliri kale muhafızlarına ve tersane giderlerine ayrılan topraklar ocaklık, geliri doğrudan hazineye aktarılanlar mukataa, geliri padişahın kızlarına ve eşlerine ayrılanlar paşmaklıktır. Yurtluk sınır boylarındaki askerlere ayrılan, malikâne ise üstün hizmet gösteren devlet adamlarına verilen topraktır.

Cevap: A

36. Çözüm: (Amiral Bristol Raporu · SBAB2 kanıta dayalı sorgulama; kanıt kullanma · orta) Rapor, İtilaf Devletleri'nin kendi görevlendirdiği kurulca hazırlanmış; olayların sorumlusu olarak Yunanları göstermiş ve bölgede Türklerin çoğunlukta olduğunu saptamıştır. Bu, işgalin haksızlığının karşı tarafın belgesiyle ortaya konduğunu gösterir. Raporda Yunan askerinin yerine İtilaf askerinin önerilmesi, işgalden vazgeçilmediğini de ortaya koyar.

Cevap: A

37. Çözüm: (Takvim, saat ve ölçülerde yapılan değişikliklerin amacı · SBAB17 tarihsel sorun analizi; ortak amaç belirleme · kolay) Takvim, saat, rakam, ölçü ve tatil günündeki değişikliklerin tümü uluslararası alanda kullanılan sistemlere geçişi sağlar. Böylece özellikle ticari ve resmî ilişkilerde diğer ülkelerle uyum amaçlanmıştır.

Cevap: B

38. Çözüm: (Kadınlara siyasi hakların tanınması · SBAB4 değişim ve süreklilik; çıkarım · kolay) Haklar önce belediye ve köy, sonra milletvekili seçimleri için tanınmış; kadınlar 1935'te Meclise girmiş; bu hak adı geçen Avrupa ülkelerinden önce verilmiştir. Kadın milletvekillerinin sayısına ya da erkeklerle eşit sayıda temsil edildiklerine ilişkin bir bilgi yoktur.

Cevap: E

39. Çözüm: (İnkılaplar ile Atatürk ilkelerinin eşleştirilmesi · SBAB4 değişim ve süreklilik; kavram-örnek eşleştirme · orta) Aşarın kaldırılması köylü üzerindeki eşitsiz yükü gidermeye yönelik olduğundan halkçılıkla; tarih ve dil kurumlarının kurulması millî kimlik bilincini güçlendirdi-

ğinden milliyetçilikle; tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması laiklikle ilgilidir.

Cevap: E

40. Çözüm: (1961 Anayasası'nın getirdiği kurumlar · SBAB4 değişim ve süreklilik; yorumlama · zor) İkinci bir meclisin kurulması, kanunların Anayasa Mahkemesince denetlenmesi ve bazı kurumlara özerklik tanınması, Meclis çoğunluğuna dayanan siyasi iktidarın gücünü dengeleyen düzenlemelerdir. Planlama teşkilatı kalkınmanın piyasaya bırakılmadığını, sendika ve grev hakkı da örgütlenmenin genişletildiğini gösterir.

Cevap: B

ÇÖZÜMLER

41. Çözüm: (Toprak tipleri: taşınmış (azonal) toprakların ortak özelliği · KB2.7 karşılaştırma; SBAB8 coğrafi sorgulama · orta) Akarsuyun (alüvyal), yamaçtan inen malzemenin (kolüvyal) ve rüzgârın (lös) biriktirdiği bu toprakların malzemesi başka yerden taşınmıştır; bu nedenle altlarındaki ana kayanın ve bulundukları yerin ikliminin özelliklerini taşımazlar, katmanları da belirgin değildir. İri ve köşeli unsurlar yalnızca yamaç eteğindeki örnekte bulunur.

Cevap: E

42. Çözüm: (Yenilenebilir enerji: jeotermal, rüzgâr ve güneş sahalarında üretimin sürekliliği · SBAB8 coğrafi sorgulama; KB2.14 yorumlama · orta) Birinci sahada jeotermal, ikinci sahada rüzgâr, üçüncü sahada güneş enerjisi kullanılacaktır. Güneş santralinde üretim, Güneş ışınlarının geliş açısına ve gündüz süresine bağlı olarak gün içinde ve mevsimden mevsime değişir. Jeotermal kaynak yenilenebilirdir ve mevsimden bağımsız, kesintisiz üretim sağlar; rüzgâr ve güneş santralleri ise hava koşullarına bağlıdır.

Cevap: C

43. Çözüm: (Akarsu biriktirme şekilleri: delta ovaları · harita okuma · orta) I numaralı Bafra Ovası, Kızılırmak'ın taşıdığı alüvyonları Karadeniz kıyısında biriktirmesiyle oluşmuş bir delta ovasıdır. Diğer ovalar (Konya, Erzurum, Muş, Ergene) deniz kıyısında değildir.

Cevap: A

44. Çözüm: (Tarım: seracılığın dağılışında kış ılıklığının etkisi · harita okuma · kolay) Seracılık, kışların ılık geçtiği ve güneşlenme süresinin uzun olduğu yerlerde ısıtma gideri az olduğu için yaygınlaşır. I numaralı Antalya, Türkiye'de seracılığın en yaygın olduğu ildir; diğer illerde kışlar soğuk ve uzundur.

Cevap: A

45. Çözüm: (Yağışın dağılışı: Toroslar'ın gerisindeki Konya Ovası'nda yağış azlığı · SBAB8 coğrafi sorgulama; KB2.4 çözümleme · kolay) Kıyıya paralel uzanan Toroslar, nemli havanın iç kesimlere sokulmasını engeller; nemini denize bakan yamaçlarda bırakan hava dağların gerisine kuru olarak ulaşır. Bozkır, yağış azlığının nedeni değil sonucudur.

Cevap: C

46. Çözüm: (Konum: özel konumun sonuçlarını matematik konumun sonuçlarından ayırma · SBAB7 mekânsal düşünme; KB2.4 çözümleme · orta) Kıyı ile yakınındaki dağ arasındaki sıcaklık farkı yükseltiden, iç kesimlerde yıllık sıcaklık farkının büyümesi ise denizden uzaklaşmaktan (karasallıktan) kaynaklanır; ikisi de özel konumun sonucudur. Yerel saat farkı ülkenin farklı boylamlar üzerinde bulunmasının, yani matematik konumun sonucudur.

Cevap: D

47. Çözüm: (Tarım arazilerinin parçalanması ve arazi toplulaştırmasının sonuçları · KB3.1 karar verme; SBAB8 coğrafi sorgulama · orta) Toplulaştırmada çiftçinin parçaları birleştirilir, ancak toplam arazi büyüklüğü korunur; dolayısıyla sahip olunan arazi miktarı artmaz. Parça sayısının azalması sınır kayıplarını ve yol kaybını azaltır, makine kullanımını ve sulamayı kolaylaştırır.

Cevap: A

48. Çözüm: (Matematik konum: boylam farkı ve yerel saat (Güneş'in doğuş saati tablosu) · SBAB11 tablo yorumlama; SBAB7 mekânsal düşünme; KB2.10 çıkarım · zor) Güneş doğudaki merkezde daha erken doğar; en erken doğuş K'de olduğundan K en doğudadır. K ile M arasındaki 56 dakikalık fark, ardışık iki meridyen arasındaki 4 dakikalık zaman farkına bölündüğünde 14 meridyen eder. Ekinoks günü gündüz süresi her enlemde eşit olduğundan doğuş saatleri enlem hakkında bilgi vermez; L'nin saatçe ortada olması aynı en-

lemde bulunduğunu göstermez.

Cevap: C

ÇÖZÜMLER

49. Çözüm: (Vygotsky: özel (kendine yönelik) konuşma · Çocuğun davranışını kuramcının bakış açısıyla yorumlama · orta) Vygotsky'ye göre çocuğun kendi kendine yüksek sesle konuşması (özel konuşma), düşünmesini planlamasına ve davranışını düzenlemesine yarar; görev zorlaştıkça artması da bunu gösterir. Bu konuşmayı başkasının bakış açısını alamamanın belirtisi sayan görüş Piaget'ye aittir.

Cevap: C

50. Çözüm: (Ana baba tutumları: denetim ve duyarlılık boyutları · Ana baba tutumlarını iki boyut üzerinden karşılaştırma · zor) Sevgi Hanım otoriter (yüksek denetim, düşük duyarlılık), Kenan Bey demokratik (yüksek denetim, yüksek duyarlılık), Aylin Hanım izin verici (düşük denetim, yüksek duyarlılık), Ferhat Bey ihmalkâr (düşük denetim, düşük duyarlılık) tutum sergiler. Çocuğunu yakından denetleyen iki veli Sevgi Hanım ile Kenan Bey'dir; bu ikisi duyarlılık düzeyinde birbirinden ayrılır.

Cevap: E

51. Çözüm: (Olgunlaşma ve hazırbulunuşluk · Öğrenci durumlarını gelişimin temel kavramlarıyla açıklama · zor) Poyraz'da eksik olan, kasların yaşa ve kalıtıma bağlı olarak işlevini yerine getirecek düzeye gelmesi, yani olgunlaşmadır. Elif'te olgunlaşma tamamdır; eksik olan ön öğrenmeler ve güdülenmedir. Olgunlaşmanın yanında ön bilgi, ilgi ve güdüyü de kapsayan kavram hazırbulunuşluktur.

Cevap: D

52. Çözüm: (Eğitimin politik temeli: siyasal toplumsallaşma · Okul uygulamasını eğitim sosyolojisi kavramıyla açıklama · kolay) Bireyin içinde yaşadığı siyasal düzenin işleyişini, yurttaşlık rollerini ve katılım yollarını öğrenmesi siyasal toplumsallaşmadır. Okul meclisi seçimleri bu öğrenmeyi yaşantı yoluyla sağlar; tabakalaşma ve hareketlilik toplumsal konumlarla, kültürel yayılma ise kültür ögelerinin toplumlar arasında taşınmasıyla ilgilidir.

Cevap: B

53. Çözüm: (TYMM'de ön değerlendirme süreci ve köprü kurma · Öğretmen uygulamalarını program bileşenleriyle eşleştirme · orta) Öğrencilerin mevcut bilgi ve eksiklerinin tema başında belirlenmesi ön değerlendirme sürecidir. Önceki öğrenmelerin ve günlük yaşam deneyimlerinin yeni öğrenmeyle ilişkilendirilmesi ise köprü kurmadır.

Cevap: C

54. Çözüm: (TYMM'de alan becerileri ile kavramsal becerilerin ayrımı · Plandaki becerileri modelin beceri türleriyle ilişkilendirme · orta) Problem çözme ve eleştirel düşünme, kavramsal becerilerin üst düzey düşünme becerileri arasındadır ve derslerden bağımsız olarak kullanılır. Bir dersin doğasına özgü olarak tanımlanan beceriler ise alan becerileridir. Eğilimler, becerinin isteyerek ve yerinde kullanılmasını sağlayan zihinsel örüntülerdir; beceri türü değildir.

Cevap: B

55. Çözüm: (TYMM'de eğilimler · Öğrenci özelliğini modelin bileşeniyle ilişkilendirme · orta) Modelde eğilimler, sahip olunan becerinin isteyerek ve yerinde kullanılmasını sağlayan zihinsel örüntülerdir. Elçin beceriye sahiptir; eksik olan, merak gibi becerisini kendiliğinden harekete geçirecek eğilimdir.

Cevap: E

56. Çözüm: (Unutma: geriye ket vurma · Hatırlama güçlüğünün nedenini bozucu etki türüyle açıklama · orta) Sonradan öğrenilen bilginin önceden öğrenilenin hatırlanmasını bozması geriye ket vurmadır. İleriye ket vurmada tersine, eski öğrenme yeni öğrenilenin hatırlanmasını güçleştirir; burada bozulan eski öğrenmedir.

Cevap: B

57. Çözüm: (Edimsel koşullanma: olumsuz pekiştirme · Pekiştirme ve ceza türlerini örnek olayda ayırt etme · orta) İstenen davranışın ardından öğrencinin hoşlanmadığı bir uyarıcı (hafta sonu ödevi) ortamdan kaldırılmış ve davranışın sıklığı artmıştır; bu olumsuz pekiştirmedir. Olumlu pekiştirmede ortama hoşa giden bir uyarıcı eklenir; cezada ise davranış azalır.

Cevap: E

58. Çözüm: (Wolfgang ve Glickman: müdahaleci, etkileşimci ve müdahaleci olmayan yaklaşımlar · Öğretmen yaklaşımlarını denetim düzeyine göre sınıflama · zor) Denetimi büyük ölçüde öğrenciye bırakan, dinleyen ve çözümü öğrenciden bekleyen yaklaşım müdahaleci olmayan; sorumluluğu öğretmenle öğrenci arasında paylaştıran, ortak karara dayanan yaklaşım etkileşimci; kuralı, ödülü ve yaptırımı öğretmenin belirleyip uyguladığı yaklaşım müdahalecidir.

Cevap: B

59. Çözüm: (Ginott: kişiliği değil çabayı ve işi betimleyen övgü · Öğretmen ifadelerini iletişim yaklaşımına göre değerlendirme · orta) Ginott'a göre öğrencinin kişiliğini ya da karakterini yargılayan değerlendirici övgüden kaçınılmalı; öğrencinin çabası ve ortaya koyduğu iş betimlenerek takdir edilmelidir. Yalnızca raporda yapılanı betimleyen ifade bu ölçüte uyar; ötekiler kişiliği değerlendirmekte, öğrenciyi başkalarıyla karşılaştırmakta ya da iğneleyici bir ton taşımaktadır.

Cevap: E

60. Çözüm: (Etkili sınıf kuralı oluşturma ilkeleri · Öğretmen uygulamalarını ilkelere göre değerlendirme · orta) Sınıf kuralları az sayıda, genel ve akılda kalır olmalıdır; çok sayıda ayrıntılı kural hem hatırlanmayı hem izlenmeyi güçleştirir. Öğrenci katılımı, olumlu ifade, gerekçelendirme ve sonuçların önceden bilinmesi ise ilkelere uygundur.

Cevap: E

61. Çözüm: (Konuşma halkası · Uygulamayı tartışma tekniğiyle eşleştirme · kolay) Öğrencilerin halka biçiminde oturup sırayla, kesintiye uğramadan ve eleştirilmeden duygu ve düşüncelerini paylaştığı, bir karara varmanın amaçlanmadığı teknik konuşma halkasıdır. Akvaryumda iç çember tartışır, dış çember gözlemler.

Cevap: B

62. Çözüm: (Örnek olay yöntemi · Sınıf içi uygulamayı öğretim yöntemiyle eşleştirme · kolay) Gerçek ya da gerçeğe uygun bir olayın sınıfa getirilip öğrenilen bilgiler ışığında çözümlenmesi örnek olay yöntemidir. Probleme dayalı öğrenmede konu önceden işlenmez, problem öğrenmenin başlangıç noktasıdır; burada ise olay, işlenen konunun uygulanması için kullanılmıştır.

Cevap: B

63. Çözüm: (Altı şapkalı düşünme tekniğinde şapkaların işlevi · Öğrenci ifadelerini düşünme biçimleriyle eşleştirme · orta) Elif yorum katmadan nesnel veri sunmuştur (beyaz), Mert olası riskleri ve olumsuzlukları dile getirmiştir (siyah), Zehra ise yeni ve alışılmadık çözümler üretmiştir (yeşil). Sarı şapka yararları, kırmızı duyguları, mavi ise sürecin yönetimini temsil eder.

Cevap: A

64. Çözüm: (Sunuş yoluyla öğretimde ön örgütleyici · Öğretmen uygulamasını kavramla ilişkilendirme · kolay) Yeni bilgiyi, öğrencinin zihnindeki daha genel ve kapsayıcı bir kavramla ilişkilendiren giriş açıklaması ön örgütleyicidir ve sunuş yoluyla öğretimin ilk aşamasıdır. Hedef bildirilmemiş, çelişki yaratılmamış, örneklerden genellemeye de gidilmemiştir.

Cevap: B

65. Çözüm: (Öğretim ilkeleri: güncellik ve yaşama yakınlık · Öğretmen uygulamalarını öğretim ilkeleriyle eşleştirme · orta) Konunun yakın za-

manda yaşanan ve kamuoyunu meşgul eden olaylarla ilişkilendirilmesi güncellik (aktüalite) ilkesidir. Öğrenilenlerin öğrencinin gerçek yaşamında işe yarayacak, yaşamdan alınmış durumlarla öğretilmesi yaşama yakınlık (hayatilik) ilkesidir.

Cevap: A

66. Çözüm: (Merkezî eğilim ve dağılım ölçülerinden çarpıklığı yorumlama · Tablodaki istatistiklerden grup özelliklerini çıkarma · zor) Ortanca 6/A'da 62 olduğundan öğrencilerin en az yarısı 62 ve altında, yani 70 olan ortalamanın altında puan almıştır. Standart sapması küçük olan 6/B daha homojendir. Ortalama < ortanca < mod sıralaması 6/B'de dağılımın sola çarpık olduğunu gösterir.

Cevap: E

67. Çözüm: (Holland'ın tipoloji kuramı: araştırmacı tip · Öğrenci özelliklerini meslekî kişilik tipiyle eşleştirme · orta) Araştırmacı tip; meraklı, çözümleyici, bağımsız çalışmayı ve bilimsel etkinlikleri seven kişileri tanımlar. Eren'in sevmediği ikna ve liderlik etkinlikleri girişimci tipe, düzenli ve yinelenen büro işleri geleneksel tipe özgüdür; gerçekçi tip ise araç gereç ve makinelerle somut işler yapmayı yeğler.

Cevap: A

68. Çözüm: (Ahilik teşkilatında eğitim · Verilen bilgiden ulaşılamayacak yargıyı belirleme · orta) Ahilikte eğitim iş yerinde ve zaviyelerde, yani okul dışında yürütülen yaygın bir meslek eğitimidir. Aşamalı ilerleme, usta–çırak ilişkisi, ahlak eğitimi ve meslekten uzaklaştırma yaptırımı ise verilen bilgilerden çıkarılabilir.

Cevap: E

69. Çözüm: (İçerik düzenleme yaklaşımları: doğrusal, sarmal, modüler · Program özelliklerini içerik düzenleme yaklaşımıyla eşleştirme · orta) Ardışık ve geri dönüşsüz düzen doğrusal; konuların yinelenerek genişlediği düzen sarmal; birbirinden bağımsız öğrenme öbeklerine dayanan düzen modüler yaklaşımdır. Piramitsel yaklaşım genişten uzmanlaşmaya daralmayı, çekirdek yaklaşım ortak zorunlu içeriği anlatır.

Cevap: A

70. Çözüm: (Eğitim kademeleri: okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim · Verilen bilgileri sistemin kademe yapısına göre değerlendirme · orta) Okul öncesi eğitim isteğe bağlıdır ve ilköğretim kademesi ilkokul ile ortaokuldan oluşur. Ortaokul, adındaki benzerliğe karşın ortaöğretimin değil ilköğretimin parçasıdır; ortaöğretim liseleri kapsar.

Cevap: B

71. Çözüm: (Millî Eğitim Şûrasının niteliği · Bir kurulun kararının sistem içindeki bağlayıcılığını yorumlama · orta) Millî Eğitim Şûrası, Millî Eğitim Bakanlığının en yüksek danışma kuruludur; eğitimle ilgili konuları inceler ve tavsiye niteliğinde kararlar alır. Bu kararların uygulamaya geçmesi, Bakanlığın bunları benimseyip gerekli düzenlemeleri yapmasına bağlıdır.

Cevap: D

72. Çözüm: (Çoklu ortam tasarım ilkeleri: gereksizlik ve tutarlılık · Materyal düzeltmelerini çoklu ortam ilkeleriyle eşleştirme · zor) Görsel ve seslendirmeyle birlikte aynı metnin bir de yazılı verilmesi bilişsel yükü artırır; yazının çıkarılması gereksizlik (artıklık) ilkesine dayanır. Konuyla ilgisiz görsel, ses ve müziğin ayıklanması ise tutarlılık ilkesinin gereğidir. Yakınlık ilkeleri, ilişkili ögelerin yer ve zaman bakımından birlikte sunulmasıyla ilgilidir.

Cevap: B

ÇÖZÜMLER

73. Çözüm: (7528: öğretmenin meslek dışı işlerde rızası dışında görevlendirilememesi · Kural–istisna ayrımı yapma (KB3.3 eleştirel düşünme) · zor · 7528 s. Kanun m. 5) Öğretmenler; mevzuatında açıkça belirlenen hususlar ile olağanüstü hâl, genel afet ve salgın hastalık durumları dışında meslekleriyle ilgili olmayan iş ve faaliyetlerde rızaları dışında görevlendirilemez. Sınavlarda görev almak ise öğretmenin Kanun'da sayılan görevlerindendir. Olağan dönemde, mevzuatta yer almayan meslek dışı bir işte rıza dışı görevlendirme Kanun'a aykırıdır.

Cevap: D

74. Çözüm: (7528: norm kadro fazlası öğretmenlerin il içinde yer değiştirmesi · Hükmü örnek olaya uygulama (KB3.1 karar verme) · zor · 7528 s. Kanun m. 18) Kanun'a göre norm kadro fazlası olan öğretmenler, il içerisinde boş norm kadrosu bulunan eğitim kurumlarına yer değiştirme talebinde bulunabilir. Hizmet puanı yetersizliği nedeniyle talepte bulundukları kurumlara atanamayanlar ile talepte bulunmayanların atamaları, öncelikle aynı ilçe grubu içerisinde boş norm kadrosu bulunan eğitim kurumlarına olmak üzere valilerce il içerisinde resen yapılabilir.

Cevap: E

75. Çözüm: (7528: mesleki gelişim faaliyetleri ve bireysel mesleki gelişim planı · Öncül analizi (KB2.14 yorumlama) · orta · 7528 s. Kanun m. 19) Kanun'a göre mesleki gelişim faaliyetleri merkezî veya mahallî olarak gerçekleştirilebilir; bu nedenle I. not yanlıştır. Bakanlıkça öğretmen ve yöneticiler için beşer yıllık dönemleri içeren bireysel mesleki gelişim planları hazırlanır; faaliyetler düzenli olarak izlenir, değerlendirilir ve sonuçlar planlanacak faaliyetlerde dikkate alınır.

Cevap: D

76. Çözüm: (222: özel olarak öğretim görenlerin sınavla sınıflara alınması · Hükmü örnek olaya uygulama (KB3.1 karar verme) · orta · 222 s. Kanun m. 5) Kanun'a göre mecburi öğretim çağında olup da memleket dışında olmak, oturduğu yerde okul bulunmamak veya sağlık durumu dolayısıyla ilköğretim okuluna devam edemeyenlerden özel olarak öğretim görenler, imtihanla ve yaşlarına göre layık oldukları ilköğretim okulu sınıflarına veya mezuniyet imtihanlarına alınırlar.

Cevap: D

77. Çözüm: (Anayasa: bilim ve sanat hürriyeti ile yayma hakkının sınırı · Bir görüşü hükme göre değerlendirme (KB3.3 eleştirel düşünme) · orta · T.C. Anayasası m. 27) Anayasa'ya göre herkes bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir. Ancak yayma hakkı, Anayasa'nın 1, 2 ve 3. maddeleri hükümlerinin değiştirilmesini sağlamak amacıyla kullanılamaz. Diğer seçeneklerdeki kısıtlar Anayasa'da yer almaz.

Cevap: C

78. Çözüm: (Anayasa: sporun kitlelere yayılmasının teşviki ve başarılı sporcunun korunması · Hükmü örnek olaya uygulama (KB2.10 çıkarım) · kolay · T.C. Anayasası m. 59) Anayasa'ya göre Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder ve başarılı sporcuyu korur. Her yaştan vatandaşa yönelik spor etkinlikleri ile başarılı sporcuya verilen destek bu hükmün gereğidir.

Cevap: B

79. Çözüm: (1739: yaygın eğitimin kuruluşu ve yaygın eğitimde koordinasyon · Öncül analizi (KB3.3 eleştirel düşünme) · zor · 1739 s. Kanun m. 41, 42) Kanun'a göre yaygın eğitim, örgün eğitim ile birbirini tamamlayacak, gereğinde aynı vasıfları kazandırabilecek ve birbirinin her türlü imkânlarından yararlanacak biçimde bir bütünlük içinde düzenlenir; genel ve

mesleki-teknik olmak üzere iki temel bölümden meydana gelir. Genel, mesleki ve teknik yaygın eğitim alanında görev alan resmî, özel ve gönüllü kuruluşların çalışmaları arasındaki koordinasyon Millî Eğitim Bakanlığınca sağlanır; bu nedenle ikinci yargı yanlıştır.

Cevap: D

80. Çözüm: (1739: güzel sanatlar alanında özel yeteneği beliren çocukların yetiştirilmesi · Hükmü örnek olaya uygulama (KB2.10 çıkarım) · orta · 1739 s. Kanun m. 33) Kanun'a göre güzel sanatlar alanlarında özel istidat ve kabiliyetleri beliren çocukları küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek üzere ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde ayrı okullar açılabilir veya ayrı yetiştirme tedbirleri alınabilir.

Cevap: D